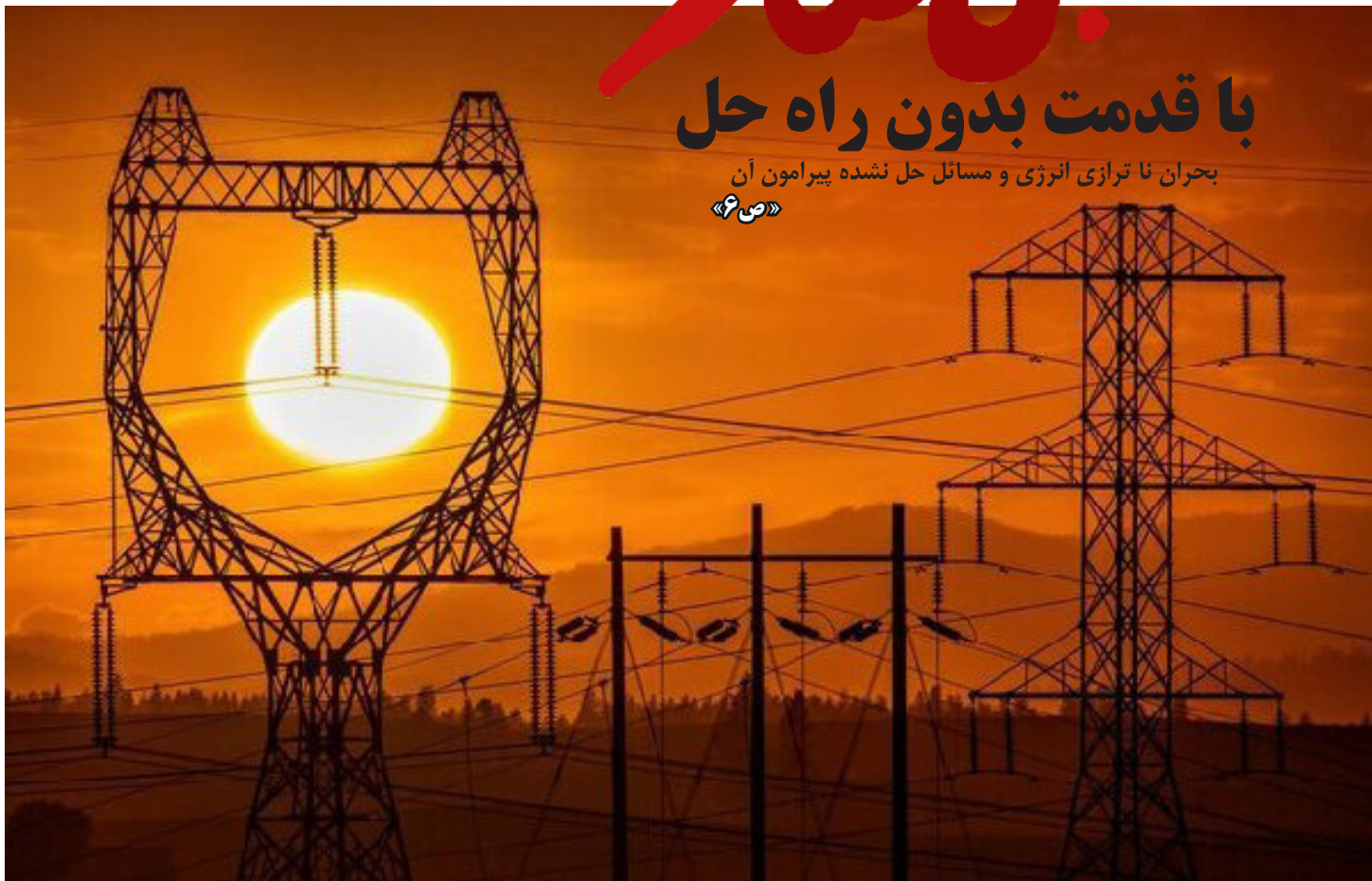

بگفتند

با قدمت بدون راه حل

بحران نا ترازوی انرژی و مسائل حل نشده پیرامون آن
«ص ۶»

سخن سردبیر

پیروز نهایی آتش بس

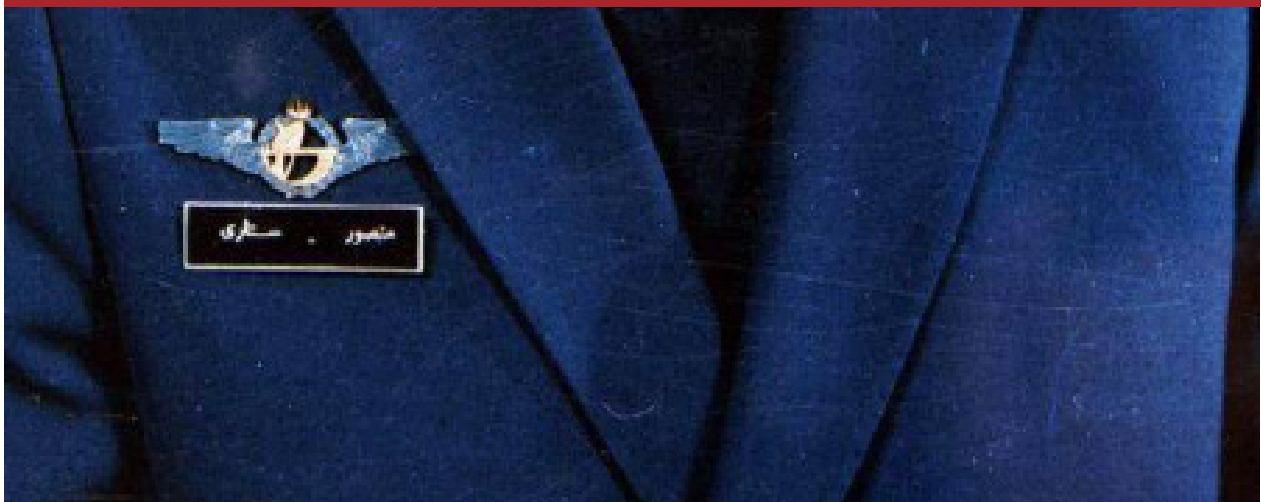
پس از ۴۷۱ روز جنگ خونین در نوار غزه، سرانجام ساعت هشت و ۳۰ دقیقه (به وقت محلی) صبح روز یکشنبه ۱۹ ژانویه (۳۰ دی) مرحله نخست آتش بس جدید میان رژیم صهیونیستی و مقاومت فلسطین در نوار غزه اجرایی شد. این آتش بس نه تنها برای پایان موقت درگیری‌ها طراحی شده است، بلکه به عنوان ابزاری برای مبادله اسرا و آغاز یک مسیر پیچیده به سوی برقراری صلح و ثبات در منطقه، اهمیت ویژه‌ای دارد. آتش بس جدید میان رژیم صهیونیستی و حماس، که تحت نظارت مصر، قطر و آمریکا به توافق رسیده، قرار است به مدت شش هفته در مرحله نخست اجرایی شود و در صورت پایبندی تمامی طرف‌ها به تعهدات خود وارد مرحله دوم و سوم شود. این توافق در ابتدا به گونه‌ای طراحی شده که اسرای هر دو طرف آزاد شوند. آتش بس فعلی از طرف اسرائیل، احتمالاً مشابه تجربه لبنان تا حدی نقض می‌شود اما به صورت کلی پیش خواهد رفت. اگر اتفاق ویژه‌ای رخ ندهد آتش بس محقق خواهد شد. برآیند کار به نحوی است که باید گفت مقاومت حماس در برابر تجاوز اسرائیل جواب داده است. اسرائیل اهدافی که برای خود برشمرد، عمدتاً محقق نشد. در ابتدای جنگ غزه شمار نیروهای نظامی حماس ۴۰ هزار نفر بود اکنون ۱۰۰ هزار نفر درخواست پیوستن به حماس را داده اند. که این خود در سابقه حماس و مقاومت فلسطین امری بی سابقه بوده است، ضمن آنکه این خود نوعی پیروزی برای مقاومت فلسطین بشمار می‌رود. اسرائیل غزه را شخم زد، افکار عمومی دنیا را تحریک کرد، یک پرونده نسل کشی در دیوان بین المللی کیفری در لاهه برای خود به جا گذاشت اما نتوانست به اهداف اعلام شده برای حمله به غزه دست یابد! عامل اصلی تحقق این آتش بس مقاومت و تاب آوری مردم غزه از طریق همدلی مردم با گروه‌های مقاومت بود که سبب ایجاد انسجام ملی و تصمیم به ایستادگی در مقابل کوچ اجباری شد که استراتژی اسرائیل همراه به جا گذاشتن سرزمین سوخته بود! آنها این جنگ نامتقارن را علیه موجودیت خود تلقی، از آن دفاع و آتش بس را به اسرائیل تحمیل کردند! دو هدف اصلی که نتایج و اسرانیل اعلام کرده بودند که با حمله به غزه می‌خواهند به آن دسترسی پیدا کنند، اول نابودی حماس بود که بعداً عدول کرد به اینکه توان نظامی حماس نابود شود، و محقق نشد. هدف دوم اسرائیل در حمله به غزه هم آزادی اسیرها بود که آن هم از طریق جنگ متحقق نشد و سرانجام آنچه باعث آزادی اسیرها بود، امضای توافق نامه حماس بود. اسرائیل به هر صورت زیر فشار افکار عمومی است، اگر نخبان، رسانه و بالاخره مردم آزاد، مسئله غزه را در دستور کار افکار عمومی نگه دارند، فشاری که روی اسرائیل است، آنان را ناچار می‌کند مقداری پایبندی به آتش بس را رعایت کند.

نرگس خطیب دمانودی

این شماره از بی تعارف تقدیم می‌شود به: مردم مقاوم و دلیر فلسطین، به ویژه کودکان بی گناهی که در سایه جنگ و خشونت، تنها آرزوی زندگی آرام و امن را دارند.

قاب بیست و هشت: پانزده دی ماه؛ شهادت سر لشگر ستاری.

سقوط سوریه، توپخانه مشترک

جستاری بر بیانات رهبری در طی سخنرانی‌های اخیر ایشان پیروی تحولات منطقه

● ریحانه صالحی فر - کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی

دیار امید، مقاومت و پایداری است برای قومی که در پی آزادی، آزادی و ثبات و آرامش هستند. همانطور که اخبار و رسانه‌ها این چند وقت به ویژه دی ماه ۱۴۰۳ آکنده شده از تحولات اخیر منطقه خاورمیانه به ویژه اشغال مناطقی از سوریه توسط گروهی از تروریست‌های موسوم به تحریرالشمس با کمک آمریکا و اسرائیل و سقوط نظام این کشور کاملاً بارز است که سردمداران جهان در مورد این شرایط نطق‌هایی برای

چشمگیری چون جنگ‌های ادامه‌دار در سوریه و یمن هستیم. نزدیک به ۷۵ سال است مداوم نظاره‌گر مقاومت فلسطینی‌ها در برابر رژیم اشغالگر قدس هستیم، چشم‌هایمان بحران‌های سیاسی، انسانی و اقتصادی ویرانگری را که میلیون‌ها نفر را متأثر ساخته از پیش روی خود گذرانده است. این ناحیه شده صحنه تضادها و چالش‌های بزرگ و امیدهای در سینه خفه شده؛ اما با وجود تمامی این معضل‌ها خاورمیانه کماکان

منطقه نفت خیز خاور نزدیک مهد تمدن‌ها غرب آسیا هلال حاصلخیز و... همگی این اسامی القابی هستند که در رسانه‌ها و بین ملت‌ها و دولت‌های گوناگون به منطقه خاورمیانه تعلق گرفته که شامل کشورهای ایران، عراق، سوریه، مصر و لبنان می‌شود. این منطقه به طور مداوم در مرکز توجه همگان قرار دارد زیرا مهد در هم تنیده شدن سیاست‌ها، مذاهب و تاریخ‌های گوناگون است. ما هر روز شاهد تحولات

اقتدار مختلف جامعه خود داشته باشند؛ یکی از این سردمداران رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت امام خامنه‌ای «مدظله» بودند. ایشان در طی سه سخنرانی اخیر خود به تاریخ‌های ۲۱ و ۲۷ آذر ماه و ۹ دی ماه در مورد وقایع جدید مطالب مفیدی را خدمت مردم و اهل فن سیاست عرضه داشتند که موجب افزایش آگاهی و بهبود ادراک اقشار گوناگون ایرانی و حتی منطقه‌ای شد. ایشان در طی بیانات خود با محوریت موضوع تحولات منطقه به شکل ویژه در دیدار با هزاران نفر از اقشار مختلف مردم مورخ ۲۱ آذر به تبیین و ترسیم نکاتی پرداختند. محورهای خطابه ایشان به شرح موجود بود: اهمیت شناخت تحولات منطقه، نقش جبهه مقاومت، دشمن شناسی و هوشیاری، نقش جمهوری اسلامی ایران و تکیه بر نیروی انسانی بومی و استفاده از تجربه‌ها برای مقابله با چالش‌ها.

کشورهای سوریه و عراق تا دسامبر ۲۰۲۴ تحولات سیاسی و نظامی مهمی را تجربه کردند. رژیم بشار اسد بعد از ۱۳ سال جنگ و مقاومت داخلی و سرکوب‌های خونین ساقط شد، شبه نظامیانی چون گروهی موسوم به تحریرالشام و ارتش ملی سوریه با بهره‌برداری از حمایت ترکیه وارد دمشق شدند و در نتیجه این امر رئیس جمهور اسبق سوریه به سوی مسکو گریخت و ساختار سیاسی سوریه تغییر کرد. یا عراق با وجود شکست داعش همچنان درگیر تعارض‌های سیاسی و امنیتی بود. گروه‌های

شبه نظامی گوناگونی چون حشد الشعبی آمدند و امنیت این کشور را مورد تهدید قرار دادند. تحرکات نظامی جدید در مرزهای این دو کشور شامل مواردی چون ورود ۵۰ کامیون ارتش آمریکا به گذرگاه الولید و حرکت به سمت پایگاه نظامی حسکه است که نشان از حضور مستمر نیروهای خارجی در منطقه و متأثر ساختن امنیت مرزی این دو کشور و حتی سایر کشورهای منطقه خاورمیانه دارد. «نباید تردید کرد که آنچه در سوریه اتفاق افتاد محصول یک نقطه مشترک آمریکایی و صهیونیستی است.» این جمله دقیقاً سخنی است که رهبری در مورد برنامه‌ریزی دشمنان آمریکایی و اسرائیلی در راستای ایجاد خلل در امور منطقه‌ای آسیا مطرح کردند. ایشان معتقد هستند که با وجود کوتاهی خود دولت سوریه، عوامل اصلی دو کشور مذکور هستند و القابی چون نقشه کش اصلی، اتاق فرمان اصلی و توطئه‌گر اصلی را به آنها اختصاص دادند. ایشان در راستای اثبات ادعای خود قرائنی را مطرح کردند؛ قرائنی چون رفتار خاص و بارز آمریکا و اسرائیل با این حادثه (اشغال سوریه). اگر شما دخیل و نافع این ماجرا نیستید چرا در بمباران کردن نقاط حساس این کشور مشارکت می‌کنید؟ یا قرینه دیگر این ادعا را نسبت دادن به ماجرای مسدود کردن راه‌های زمینی و هوایی کمک‌رسانی به مردم سوریه به ویژه منطقه زینبیه توسط ادوات نظامی این دو کشور

به ویژه آمریکا و ورود تانک‌های ارتش اسرائیل به منطقه جولان و اشغال آن.

بخش دیگر صحبت‌های ایشان مربوط به مفهوم مقاومت و تبیین این مکتب فکری □ ایمانی بود. ایشان معتقد بودند که جبهه مقاومت یک سخت‌افزار نیست که بشکند و نابود شود، بلکه یک ایمان است و تفکر که از اعماق قلب مبارزان این جبهه نشأت می‌گیرد و با وارد کردن فشار نه تنها ضعیف نمی‌شود بلکه قوی‌تر می‌شود. مقاومت یعنی سینه سپر کردن در مقابل ستمگر، ظالم و زورگو. برای مثال جبهه مقاومت در لبنان با وجود شهادت چهره اصلی خود یعنی سید حسن نصرالله نه تنها ضعیف نشد بلکه مشتم محکم حزب الله بعد از آن بیشتر از قبل کارساز شد. زمانی که آنها خواستند وارد لبنان شوند و تا نهر لیتانی پیشروی کنند این جبهه مقاومت بود که ایستاد و و کاری کرد که خود متجاوزان آتش بس اعلام کردند. یا جبهه مقاومت در غزه را که همگان این همه سال شاهد بوده‌اند و شهادت افراد برجسته آنها چون یحیی سنوار. آیا عقب نشینی و سستی از این فعالان عرصه جهاد در راه دین، خدا و آزادی دیده‌اید؟! خیر یا مقاومت در فلسطین که با وجود تاریخچه طویل ۷۵ ساله مقاومت مردم، ماجرای آنها نیازی به توضیح ندارد. بخش دیگر سخنرانی ایشان در مورد نقش ایران در معادلات منطقه رهبر انقلاب مطرح کردند که

قبل از اینکه ما به سوریه کمک کنیم این کشور در بحبوحه جنگ ایران و عراق با مسدود کردن خط لوله‌های جابجایی نفت به مدیترانه و اروپا مانع نافع شدن دولت بعث عراق از پول حاصل از این به اصطلاح ترانزیت شد، با وجود متضرر شدن خودش و خیلی‌ها از این ماجرا خبر نداشته و ندارند. اما به هر حال ایشان مطرح کردند که ایران عوضش را به سوریه برگرداند آن هم با اجرای نقش مستشاری نه جنگیدن به جای ارتش و سپاه آن دولت و به درخواست خود دولت سوریه نه در طی اقدام خودسرانه. به فرموده رهبری بسیاری از سرداران و سربازان ما رفتند تا هم از حریم اهل بیت (ع) دفاع کنند و هم در راه آزادی مردم مظلوم تلاش و جهاد کنند که از جمله آنها سردار رشید اسلام حاج قاسم سلیمانی بودند. ایشان متذکر شدند که حرکات نظامی - امنیتی ایران در این مناطق کاملاً مستشاری بود؛ یعنی تشکیل قرارگاه‌های مهم مرکزی و اصلی، تعیین راهبردها و تعیین تاکتیک‌ها و در مواقع ضروری ورود به میدان جنگ. اما از همه مهمتر این بود که سرداران ما به ویژه حاج قاسم به دنبال بسیج و ساماندهی جوانان و نیروهای خود آن منطقه بودند نه ورود مستقیم به میدان نبرد، با وجود اینکه نیروهای ما مشتاق شهادت و جهاد بودند. در انتهای مباحث ایشان با تبیین زیبایی به این شبهه پاسخ دادند که عده‌ای منتقد بودند که چرا نیروها و جوانان ما باید بروند و

در یک کشور دیگر و برای مردم دیگری بجنگند و شهید شوند؟ یا حتی عده‌ای با کفته فکری عجیبی معتقد بودند که در این رفتن و به آن شکل فجیع با توجه به وحشی‌گری‌های داعش جان باختن سودی نهفته برای نظامیان ما. رهبر انقلاب بیان داشتند که طبق فرموده امیرالمومنین (ع) ملتی که در خانه خودش درگیر با دشمن شود ذلیل می‌شود؛ نگذارید به خانه شما برسند. بنابراین نیروهای ما رفتند تا این اتفاق نیفتد. با وجود این فداکاری‌ها و شجاعت‌ها آن مزدوران به خود همچنان اجازه دادند که بیایند داخل کشور ما و فجایعی چون حادثه شاهچراغ یا ماجرای کرمان و حادثه مجلس و امثالهم را رقم بزنند؛ اگر نمی‌رفتیم که می‌توان ادعا داشت آنها امروز می‌آمدند و در منازل ما جای خوش می‌کردند. و در آخر نیز ایشان به چند نکته محوری اشاره کردند. اول اینکه مسئله سوریه اینجور نخواهد ماند و قطعاً جوانان غیور سوری دشمنان را با وجود تلفات از منطقه بیرون خواهند کرد، مثل مقاومتی که برای خروج داعش در عراق صورت پذیرفت البته در طی طولانی مدت. دوم اینکه یکایک ما باید از مسئله سوریه درس بگیریم آن هم اینکه دشمن شناس باشیم و هیچگاه دچار عارضه تغافل و انفعال نشویم. برای مثال در ماجرای سقوط نظام در سوریه نیروهای اطلاعاتی □ امنیتی ما از چند ماه قبل به سران این کشور هشدار داده بودند که متأسفانه در

این راستا غفلت صورت گرفته بود و نتیجه این شد که امروزه شاهد آن هستیم. مثل غفلت و اهمالکاری ارتش ایران در زمان طاغوت و به ویژه جنگ جهانی دوم که موجب آسیب‌های فراوان به بدنه کشور در بخش‌های گوناگون شد. سوم و آخر اینکه ایشان یک توصیه به جبهه مقاومت داشتند. آن هم اینکه این گروه نباید با پیروزی‌ها مغرور شوند و با شکست‌ها مایوس. در زندگی یک گروه همانند زندگی شخصی افراد فراز و نشیب‌های زیادی است و آنچه لازم است این است که زمان پیروزی مغرور نشوند؛ چون غرور جهل و غفلت می‌آورد و افراد را از تلاش و هوشیاری باز می‌دارد و هنگام ناکامی‌ها افسرده و مایوس و دچار سکون نشوند بلکه مجدد با نیروی بیشتر و راهبردهای قوی‌تر وارد عرصه عمل شوند. امید است که دعای رهبری در انتهای این سخنرانی به وقوع بپیوندد و انشاءالله به کمک خدای متعال و به فضل الهی ریشه صهیونیسم و عوامل خبیث غربی مثل آمریکا در این منطقه برکنده خواهد شد و همچنین انتظار می‌رود که به توصیه رهبری در راستای حفظ آرامش روحی و روانی و امنیت ملی عمل شود و عده‌ای به اصطلاح روشنفکر با فعالیت‌های غلط در رسانه‌ها و ترویج افکار غلط و مایوس‌کننده عامل ایجاد اوضاع نابسامان در کشور نشوند؛ چون این کار از نظر رهبری جرم است و خیانت به ملت غیور ایران.

با قدمت بدون راه حل

بحران ناترازی انرژی و مسائل حل نشده پیرامون آن

● نرگس خطیب دماوندی - کارشناسی زیست گیاهی

درآورد و موجب اعتراض آنان به عدم توسعه متناسب سبد سوختی در کشور شد. اما در پی این اشتباه، طولی نکشید که با افزایش تقاضا برای گاز در بخش خانگی مسئله افت فشار در مناطق سردسیر و شهرهای انتهایی خطوط انتقال گاز طبیعی ظهور کرد. بدیهی است که شرایط ناترازی گازی در کشور روز به روز تشدید شده و هر چند که گفته می‌شود بیش از ۵۰ درصد گاز تولیدی در کشور توسط بخش خانگی

ناترازی با شیوه‌هایی مانند جیره بندی و اعطای کوپن نفت مدیریت می‌شد و اولین مشکل آن خرید و فروش کوپن در بازار سیاه و پس از آن عرضه خارج از سهمیه بود. پس از آن با رواج اجاق‌های گاز سوز و بخاری‌ها، مشکل جدیدی به نام کمبود سیلندرهای گاز ظهور کرد و پاسخ دولت به این مسئله نیز لوله کشی برای انتقال گاز طبیعی به تمام نقاط کشور بود؛ طرحی که بالافاصله صدای کارشناسان انرژی را

ناترازی‌های انرژی در ایران هرچند که قدمتی طولانی دارند اما در هر دوره‌ای شکلی جدید به خود می‌گیرند، اما پاسخ‌ها تقریباً یکسان است؛ جوابی‌هایی مقطعی و با کارشناسی ضعیف که نهایتاً عمرشان با گذر شرایط بحرانی به پایان می‌رسد، اما خسارات مادی و معنوی از خود به جا می‌گذارند. اولین ناترازی‌های انرژی در ایران را شاید بتوان نوسانات عرضه نفت برای تامین سوخت وسایل گرمایشی و پخت و پز دانست که این

مصرف می‌شود، اما به روند فعلی ممکن است در سال‌های آینده با قطعی گاز نیروگاه‌ها در ماه‌های گرم سال نیز مواجه شویم؛ چرا که روند رشد ناترازی شدید و وابستگی کشور ما به گاز طبیعی برای تامین انرژی بخش‌های مختلف عمومی و صنعتی و حتی تولید انرژی الکتریکی بسیار بالا است. این شرایط با تاکید بر محوری بودن صنایع فولادی و پتروشیمی در ایجاد رشد اقتصادی و نیاز مبرم این صنایع به گاز طبیعی برای ادامه فعالیت به معنای آینده‌ای تاریک برای رشد اقتصادی کشور است. آینده‌ای که در آن مجبور به سوزاندن مازوت در نیروگاه‌ها و آلودگی وحشتناک زیست محیطی و همچنین تحمل ناترازی‌های شدید انرژی در تمامی مقولات خواهیم بود. با هر بار تعطیلی ادارات و مراکز دولتی، ۸۸ درصد از اقتصاد کشور دچار مشکل می‌شود حتی اگر بانک‌ها باز باشند و شاخص بورس نیز روند صعودی داشته باشد.

این موضوع زمانی هم بر سر تعطیلی پنجشنبه‌ها بر سر زبان‌ها افتاد؛ در آن زمان رئیس اتاق تهران گفته بود، وقتی دولت از تعطیلی پنجشنبه صحبت می‌کند این امر در وضعیت کسب و کارها هم تاثیر می‌گذارد و

برای بخش خصوصی ایجاد هزینه می‌کند.

اما داستان تعطیلی‌های ناخواسته فقط به آلودگی هوا محدود نمی‌شود؛ ناترازی در بخش انرژی بویژه تولید برق و گاز که اولی در تامین روشنایی و دومی در تامین گرمایش خانوارها سهم قابل توجهی دارد، در روزهای پایانی پاییز، متولیان استان‌های مختلف را بر آن داشته تا با تعطیلی مدارس و ادارات، به یاری تامین مصرف برق و گاز در بخش خانگی بشتابند تا بتوان این شرایط را با مشکلات کمتری پشت سر گذاشت.

تعطیلی ناخواسته به هر دلیلی که رخ دهد، بر اقتصاد کشور تاثیرگذار است و نخستین اثر مستقیم آن کاهش بهره‌وری اقتصادی است و پس از آن کاهش تولید در نقطه کانونی قرار می‌گیرد.

تکرار تعطیلی‌ها مشکلات زیادی ایجاد می‌کند که مهمترین آن کاهش بهره‌وری نیروی کار است چرا که وقتی تولید متوقف می‌شود، پرسنل یا بدون کار می‌مانند یا مجبورند اضافه‌کاری کنند تا تأخیرها جبران شود، مشکل دوم ناشی از تعطیلی‌ها، توقف ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی است که می‌تواند باعث استهلاک بیشتر آن‌ها شود.

پیامد این توقف این است که بسیاری از صنایع که به زنجیره تأمین وابسته‌اند، گرفتار می‌شوند و خط تولید آنها دچار مشکل می‌شود در چنین شرایطی، کارخانجات برای جبران ضررهای مالی ممکن است مجبور به تعدیل نیرو شوند. این مسئله به‌ویژه در مورد کارخانه‌های کوچک و متوسط که حاشیه سود کمتری دارند، شدیدتر است.

بنابراین برای کاهش پایدار آلودگی هوا، بهبود مصرف و از بین بردن ناترازی‌ها و جلوگیری از تعطیلی‌های مکرر، نیازمند برنامه‌های جامع و بلندمدت در حوزه‌های حمل‌ونقل عمومی، استفاده از سوخت‌های پاک و مدیریت شهری و افزایش بهره‌وری در حوزه انرژی هستیم و تنها از این مسیر می‌توان از تاثیرات منفی اقتصادی و اجتماعی تعطیلی‌های اجباری جلوگیری کرد ضمن اینکه سلامت عمومی را بهبود بخشید.

در شرایطی که رشد تولید ناخالص داخلی کشور طی برنامه‌های چهارم تا ششم، حدود ۳.۵ درصد بوده است، نیازمند توجه بیشتر به سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، ایجاد فضای کسب و کار و رفع ناترازی در بخش آب و برق و گاز هستیم تا بتوانیم به هدف گذاری تعیین شده دست یابیم.

جهد مجاهد

جستاری بر اقدامات شهید سرلشگر ستاری

اولین تجربه نویسندگی

● زهرا تقی زاده - کارشناسی ادبیات عرب

جاودانه کرد. به عنوان مثال او ماسک خود را در عملیات خیبر در محاصره بمباران شیمیایی به پیرمردی تقدیم کرد که راننده لودر بود و تا زمان شهادت بر اثر این اقدام شامه بویایی بی‌بهره شده بود و این موضوع را تا پایان عمرش مخفی کرده بود. اگر ابتکارهای بزرگانی همچون تیمسار ستاری نبود قطعاً راه دفاع کشور مسدود می‌شد و دشمن بعثی به اهدافش می‌رسید. همه این‌ها باعث شد امروز او را «معمار آینده نگر سیستم پدافندی ایران» بخوانند همان سیستم پدافندی که تا حالا مبتنی پردازش بومی ایرانی است و حریم هوایی ایران را امن نگه داشته است. ایمان عمیق شهید

معاصر ایران است که به عنوان یک فرمانده شجاع و با بصیرت در دوران جنگ تحمیلی شناخته می‌شود. او با فداکاری و ایثار خود، نه تنها در میدان نبرد بلکه در عرصه های اجتماعی و فرهنگی نیز نقش مهمی ایفا کرد. شهید ستاری پس از پیروزی انقلاب اسلامی در طول ۸ سال دفاع مقدس مسئولیت‌های مهمی همچون فرماندهی معاون عملیاتی، فرماندهی پدافند هوایی و معاون طرح و برنامه، خدماتی شایانی به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران ارائه داد. فداکاری‌های شهید ستاری در میدان نبرد و جانفشانی‌هایش در راه دفاع از میهن، او را به عنوان یک قهرمان ملی در دل مردم

بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران دشمنان از منافع خود در ایران بهره‌مند نمی‌شدند لذا بر آن شدند که صدمه و آسیب به نظام جمهوری اسلامی وارد نمایند. با دسیسه‌هایی جنگ تحمیلی را به راه انداختند به خیال اینکه پایه‌های نظام در بدو انقلاب سست می‌باشد و چند روزه ایران را تسخیر خواهند کرد. با حمله‌های زمینی و هوایی شروع به جنگ کردند با مطابق قانون جنگل و نه حقوق بین‌الملل از هر سلاح جنگی ولو بمب اتمی و شیمیایی استفاده کردند و دنیا به رژیم بعثی عراق کمک تسلیحاتی و نظامی می‌کرد. شهید ستاری یکی از شخصیت‌های برجسته و تاثیرگذار در تاریخ

ستاری به خداوند و آرمان‌های انقلاب اسلامی، یکی از عوامل کلیدی در موفقیت‌های او بود. او همواره بر این باور بود که پیروزی در جنگ، تنها با اتکا به ایمان و وحدت نیروها ممکن است. این نگرش باعث شد تا او به عنوان یک الگو و منبع الهام برای دیگر رزمندگان عمل کند و روحیه‌ای قوی در میان آنها ایجاد کند.

اقدامات شهید منصور ستاری عبارتند از:

- ۱- خودباوری و چرخه تامین قطعه را در نیروی هوایی ارتش به وجود آورد زمانی که شدیداً پشتیبانی نه‌جا دفاع مقدس به قطعات نیازمند بود.
- ۲- ستاری با برنامه‌ریزی دقیق و استفاده از تاکتیک‌های نوین، نقش کلیدی در موفقیت عملیات‌های بزرگ ایفا کرد بنابراین دانشکده پرواز (خلبانی) را در مهر ۱۳۶۷ تاسیس نمود. ۳- دانشگاه هوا و فضا را با ۸ گرایش تحصیلی تاسیس کرد. ۴- او به آموزش و توانمندسازی اهمیت زیادی می‌داد به همین جهت دانشکده پرستاری مرکز تحقیقات آموزشی پزشکی نیروی هوایی را تاسیس کرد. ۵- آموزش کارا (حین خدمات) آموزش رده میانی. ۶- آموزش‌های هوایی هنرستان کارودانش و فنی حرفه‌ای که ۱۶ سال استخدام شده بودند تا دیپلم. ۷- تقویت سیستم پدافندی کشور، ایجاد شبکه دیده‌بانی، ایجاد موانع هوایی بر فراز دره‌ها و گذرگاه‌ها و ارتفاعات شبکه دیده‌بانی را به وجود آورد. ۸- ایشان با برگزاری جلسات مشاوره و روحیه‌بخشی، به تقویت روحیه رزمندگان کمک می‌کرد. او به آنها یادآوری می‌کرد که جنگ تنها یک میدان نظامی نیست، بلکه یک میدان ایمان و اراده است. سپس هواپیمای جنگنده ایرانی آذرخش، صاعقه یا پرستو

را طراحی و تولید کرد. ۹- ساخت خودروی داخلی (افزایش ظرفیت فنی به ویژه ایجاد بنیان‌های صنعتی و مدرن نیروی هوایی برای ساخت هواپیما و تعمیرات اساسی و همه جانبه تجهیزات بود محصول چنین اقدامات ساخت هواپیمای آموزش و پشتیبان هست) ۱۰- اسکورت ناوگان تجاری کشتی‌های نفتکش ایران در خلیج فارس و دریای عمان تا خروج آنها از سال ۱۳۶۶ تا پایان جنگ تحمیلی. ۱۱- نگهداری مجتمع پتروشیمی بندر امام، حفاظت از میدان گازی کنگان. ۱۲- افزایش کارایی و استخراج از معادن تحت پوشش ایجاد خطوط هوایی (سامانه های هوشمند آینده). ۱۳- شرکت در پروژه‌های دولتی در راستای امور مهندسی و تاسیساتی، ازدیاد بازده صنایع فلزی، دریافت سفارش به منظور رفع نیازمندی‌های نظامی و خصوصی. ۱۴- ایجاد شبکه منسجم و هماهنگ از رادارها که سدها رادار کوچک و بزرگ را شامل می‌شد؛ ایده نوآورانه‌ای که موجب شد ضمن کاهش هزینه دفاع هوایی کشور دچار خلل نشود. ستاری در عملیات‌های مختلف، با شجاعت و تدبیر خود، به عنوان یک فرمانده کارآمد و الهام‌بخش شناخته می‌شد. او همواره در خط مقدم جبهه‌ها حضور داشت و با درک عمیق از شرایط جنگ، تصمیمات استراتژیک و مؤثری اتخاذ می‌کرد. از جمله عملیات‌های مهمی که او در آن نقش داشت می‌توان به عملیات‌های «فتح‌المبین» و «بیت‌المقدس» اشاره کرد که در این عملیات‌ها، با برنامه‌ریزی دقیق و مدیریت مؤثر، موفق به آزادسازی مناطق وسیعی از کشور شد. ستاری به ارتباط نزدیک با مردم و جلب حمایت آنها اهمیت می‌داد. او با حضور در مناطق مختلف و دیدار

با خانواده‌های رزمندگان، سعی در ایجاد همبستگی و همدلی میان مردم و نیروهای مسلح داشت. او از افسران مومن، متعهد، شجاع و آگاه، تیزهوش و کاردان نیروی هوایی بود. طرح‌ها و ابتکارات او در تجهیز سیستم راداری که در طول جنگ تحمیلی توان نیروی هوایی را در سرنوشتی هواپیمای متجاوز دشمن دوچندان نمود. شهید ستاری به اهمیت وحدت و همبستگی در میان نیروهای مسلح و مردم تأکید داشت. او معتقد بود که تنها با همکاری و همدلی می‌توان بر مشکلات فائق آمد و به پیروزی دست یافت. این نگرش او باعث شد تا در شرایط سخت جنگ، نیروها با یکدیگر همبستگی بیشتری داشته باشند و در کنار هم برای دفاع از میهن و ارزش‌های اسلامی تلاش کنند. در این میان ایران با داشته‌های خود از غیورمردان مومن و متخصص استفاده نمود که یکی از آنها خلبان شهید ستاری بودند. یاد و خاطره او همواره در تاریخ ایران زنده خواهد ماند و نسل‌های آینده می‌توانند از زندگی و آموزه‌های او الهام بگیرند. در نهایت، شهید ستاری نه تنها یک فرمانده نظامی، بلکه یک انسان با ایمان و متعهد به آرمان‌های انقلاب اسلامی بود که با فداکاری و ایثار خود، در تاریخ ایران جایگاهی ویژه و ماندگار به دست آورد. او با خالق خود عهد و پیمان بسته بود که در تمام مصائب کنار مردم و نظام باشد تا اینکه در تاریخ ۱۵/۱۰/۱۳۷۳ در سن ۴۶ سالگی در سانحه سقوط هواپیما به شهادت رسید و به خالق خود لبیک گفت. «ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله أمواتا بل أحياء عند ربهم یرزقون» «گمان نبرید آنها را که در راه خدا کشته شده‌اند مرده‌اند؛ بلکه زنده‌اند و نزد پروردگارشان روزی داده می‌شوند»

هویزه؛ حماسه جاودان مقاومت

روایت ایثار دانشجویان هویزه

● ریحانه زین الدینی - کارشناسی مهندسی عمران

عملیات هویزه که در ۱۶ دی‌ماه ۱۳۵۹ به وقوع پیوست، یکی از برجسته‌ترین وقایع دفاع مقدس به‌شمار می‌رود که علاوه بر اهمیت نظامی، جایگاهی ویژه در تاریخ سیاسی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران دارد. این عملیات، که با حضور نیروهای مردمی، بسیجی و دانشجویان پیرو خط امام به فرماندهی حسین علم‌الهدی انجام شد، نمادی از روحیه انقلابی، ایثار و آرمان‌گرایی نسلی بود که در پیروزی انقلاب اسلامی نقش‌آفرینی کرده بودند و این‌بار در میدان جنگ از آرمان‌های خود دفاع می‌کردند. حسین علم‌الهدی، از جمله شخصیت‌هایی است که نامش با عملیات هویزه گره خورده است. او نه تنها یک فرمانده نظامی، بلکه نماد یک اندیشه و حرکت انقلابی بود. علم‌الهدی، دانشجوی دانشگاه فردوسی مشهد، از جوانانی بود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی به صف مبارزان پیوست و در ساختار بسیج و سپاه پاسداران به فعالیت پرداخت. علم‌الهدی اعتقاد عمیقی به پیوند میان اندیشه و عمل داشت. برای او جنگ تحمیلی تنها یک نبرد نظامی نبود، بلکه مبارزه‌ای بود برای حفظ هویت انقلاب اسلامی و تمامیت ارضی کشور. او با درک اهمیت آرمان‌گرایی انقلابی، توانست نیروهای جوان و پرشور دانشجویی را سازماندهی کند و به میدان نبرد بیاورد. روحیه انقلابی علم‌الهدی و دیدگاه‌های راهبردی او باعث شد که در کنار فرماندهی نظامی، نقشی مهم در تقویت روحیه نیروهای مردمی ایفا کند. او با سخنرانی‌ها و مواضع روشن، انگیزه نیروهای خود را برای مقاومت در برابر دشمن تقویت می‌کرد. عملیات هویزه در شرایطی انجام شد که ایران با چالش‌های داخلی و خارجی متعددی روبه‌رو بود. در عرصه داخلی، جنگ تحمیلی در سال‌های آغازین

خود، همراه با بحران‌هایی همچون ضعف زیرساخت‌های نظامی و بی‌ثباتی ناشی از تحولات پس از انقلاب، اداره کشور را با دشواری مواجه کرده بود. در عرصه خارجی، عراق به‌عنوان آغازگر جنگ، با حمایت مستقیم و غیرمستقیم قدرت‌های بزرگ و کشورهای منطقه، قصد داشت انقلاب اسلامی را در همان سال‌های اولیه سرنگون کند. عملیات هویزه پاسخی روشن به این چالش‌ها بود. نیروهای ایرانی، که بسیاری از آنان را جوانان انقلابی تشکیل می‌دادند، با انگیزه‌ای مثال‌زدنی به میدان آمدند. در این میان، حسین علم‌الهدی و نیروهای تحت فرماندهی‌اش نقشی کلیدی در پیشبرد عملیات داشتند. او با شناخت دقیق از شرایط میدان و با تکیه بر ایمان و اعتماد به یارانش، توانست روحیه‌ای قوی در میان نیروهای خود ایجاد کند. عملیات هویزه، فراتر از یک نبرد نظامی، حامل پیام‌های سیاسی مهمی بود. این عملیات نشان داد که ایران، حتی در شرایط نابرابر، حاضر به ایستادگی در برابر دشمنان خارجی است و نمی‌پذیرد که خاک کشور به اشغال درآید. شهادت حسین علم‌الهدی و یارانش، پیام روشنی به دشمنان داخلی و خارجی جمهوری اسلامی بود که **ملت ایران برای دفاع از آرمان‌هایش آماده است هر بهایی را ببردازد**. از منظر داخلی، عملیات هویزه موجب تقویت انسجام ملی شد. جامعه ایران، که هنوز در سال‌های اولیه پس از انقلاب به‌سر می‌برد، با شهادت دانشجویان و جوانانی چون علم‌الهدی، به روحیه‌ای جدید برای ادامه مقاومت دست یافت. این عملیات، نمادی از همبستگی میان مردم و حکومت بود و نشان داد که بسیج نیروهای مردمی می‌تواند در برابر تجاوز خارجی، نیرویی قدرتمند و موثر باشد. در عرصه بین‌المللی نیز، هویزه

چهره واقعی تجاوز رژیم بعث عراق را برای جهان آشکارتر کرد. تصاویر و گزارش‌های مربوط به شهادت نیروهای مردمی و مقاومت آنان، به نمادی از مظلومیت ایران در برابر تجاوزگری تبدیل شد. این واقعیت، اگرچه نتوانست حمایت مستقیم قدرت‌های بزرگ را از عراق کاهش دهد، اما افکار عمومی جهان را نسبت به حقانیت مقاومت ایران آگاه‌تر کرد. شهادت حسین علم‌الهدی و یارانش، به‌رغم تلخی فقدان آنان، به یک نقطه عطف در دفاع مقدس تبدیل شد. **این شهادت‌ها، بازتاب‌دهنده ارزشی عمیق در فرهنگ سیاسی انقلاب اسلامی بود: ایثار در راه خدا، میهن و مردم**. علم‌الهدی و نیروهایش نشان دادند که انقلاب اسلامی نه‌تنها در میدان سیاست، بلکه در میدان جنگ نیز می‌تواند از خود چهره‌ای قدرتمند و ایثارگر به نمایش بگذارد. عملیات هویزه و نقش حسین علم‌الهدی در آن، یادآور یکی از اساسی‌ترین اصول انقلاب اسلامی است: ایستادگی در برابر ظلم، حتی در سخت‌ترین شرایط. این عملیات، اگرچه با شهادت فرماندهان و نیروهایش همراه بود، اما از نظر معنوی و سیاسی، یکی از نقاط قوت جمهوری اسلامی در سال‌های ابتدایی جنگ به‌شمار می‌رود. حسین علم‌الهدی و یارانش، نمادی از نسلی هستند که با آرمان‌گرایی انقلابی و اعتقاد به ارزش‌های والای انسانی، از کشور و مردم خود دفاع کردند. یاد و خاطره آنان، همواره الهام‌بخش نسل‌های بعدی برای حفاظت از استقلال و عزت ایران خواهد بود. هویزه نه‌تنها یک عملیات نظامی، بلکه یک درس تاریخی از پیوند ایمان، ایثار و مقاومت بود که در تاریکی روزهای جنگ، چراغ امید را در دل یک ملت روشن نگه داشت.

قم، سر آغاز قیام

تظاهرات خونین مردم و روحانیان قم در اعتراض به اهانت رژیم پهلوی به امام خمینی

● زهرا سادات حسینی - کارشناسی روانشناسی

افشای ماهیت رژیم در داخل و خارج کشور، هوشیاری و دشمن شناسی مردم، استظهار به پشتیبانی قرآن و اسلام، شکست رژیم شاه و پیروزی مردم اشاره داشتند. قیام ۱۹ دی پیامدهایی نیز به همراه داشت: وحدت نسبی میان عالمان شیعه در مخالفت با حکومت پهلوی، به حاشیه رفتن عالمان و روحانیانی که به مدارا با حکومت پهلوی معتقد بودند، تقویت جنبه اسلامی انقلاب به رهبری امام خمینی در نهضت انقلاب اسلامی و گسترش نهضت از گروه‌هایی خاص به توده مردم.

۱۹ دی در تقویم رسمی جمهوری اسلامی ایران، «قیام خونین مردم قم» نامگذاری شده است. هر سال به مناسبت این روز، گروهی از مردم قم با رهبر جمهوری اسلامی ایران دیدار می‌کنند. رهبر معظم انقلاب در یکی از دیدارها با مردم قم در خصوص اهمیت کار قمی‌ها در ۱۹ دی فرمودند، «اگر مردم قم در نوزدهم دی ماه سال ۱۳۵۶ قیام نمی‌کردند و آن حوادث عظیم را پی‌درپی به وجود نمی‌آوردند، احتمالاً حوادث به سمت و سوی دیگری می‌رفت؛ اما آن‌ها ابتکار به‌خرج دادند و مرد و زن و جوان و پیر و روحانی و غیر روحانی، در این حرکت سهیم شدند». در جایی دیگر فرمودند: «چرا می‌گوییم نوزدهم دی قم یک حادثه تحول‌آفرین تاریخی است؟ چون شروع و سرآغاز یک جهاد بزرگ است. از اینجا یک جهاد بزرگی در سراسر کشور آغاز شد که هدف این جهاد هم این بود که ایران عزیز را از هاضمه‌ی غرب بیرون بکشد؛ ایران را که زیر دست و پای فرهنگ معوج و غلط غربی و زیر تسلط سیاسی و نظامی غربی له شده بود، بیرون بکشد، مستقلش کند، هویت تاریخی ایران را احیا کند.»

چهارراه بیمارستان (چهارراه شهدای کنونی) حرکت کردند؛ شعارهای معترضان «مرگ بر حکومت یزیدی» و «درود بر خمینی» بود. پس از آن میان تظاهرکنندگان و نیروهای حکومت پهلوی درگیری به وجود آمد. در نزدیکی چهارراه بیمارستان تیراندازی شد و شماری از تظاهرکنندگان کشته و زخمی شدند. بسیاری از مجروحان از ترس ساواک، که آن زمان در بیمارستان‌ها نفوذ داشتند، از رفتن به مراکز درمانی اجتناب می‌کردند و آمار دقیقی از مجروحان و شهدای ۱۹ دی در دست نیست و بسیاری از خانواده‌های شهدا از ترس مأموران ساواک شهدای خود را مخفیانه دفن کردند. یکی از عوامل شتاب انقلاب پس از ۱۹ دی، مراسم‌ها و تظاهرات‌های پی‌درپی پس از واقعه ۱۹ دی دانسته شده است. مراسم چهل‌م شهدای قیام ۱۹ دی در تبریز و مراسم چهل‌م شهیدان واقعه تبریز در یزد، تهران، مشهد، اصفهان و شیراز برگزار شد. برگزاری مراسم چهل‌م هر کدام از وقایع، سبب کشته‌شدن شماری دیگر می‌شد و زمینه برای حوادث تازه‌ای در چهل‌م بعدی فراهم می‌گشت. پس از یک سال و یک ماه، در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ نظام پادشاهی پهلوی سقوط و انقلاب اسلامی پیروز شد.

امام خمینی که در آن زمان، به نجف تبعید شده بود، در ۲ بهمن به مناسبت قیام ۱۹ دی پیامی صادر کرد. ایشان در این پیام واقعه ۱۹ دی را ادامه قیام ۱۵ خرداد دانست و به حامیانش مژده پیروزی در برابر حکومت پهلوی داد. این پیام امام راحل بر ویژگی‌های ممتاز مردم ایران نظیر وحدت و همدلی، روحیه شهادت طلبی، ایثار و فداکاری، نقش ارزنده بانوان در نهضت، نقش دانشجویان و دانشگاهیان در

قیام ۱۹ دی تجمع و راهپیمایی مردم و طلاب شهر قم در سال ۱۳۵۶ در اعتراض به انتشار مقاله «ایران و استعمار سرخ و سیاه» در روزنامه اطلاعات که در بخشی از آن مطالبی علیه امام خمینی بیان شده بود. این اعتراض از ۱۸ دی آغاز و تا ۲۰ دی به طول انجامید و اوج آن در ۱۹ دی رخ داد. قیام ۱۹ دی سرآغاز سلسله حرکت‌های اعتراض‌آمیز مردم علیه نظام پادشاهی پهلوی دانسته شده که منجر به انقلاب اسلامی ایران شد. عامل اصلی قیام ۱۹ دی، انتشار مقاله‌ای با عنوان «ایران و استعمار سرخ و سیاه» در روزنامه اطلاعات بود. این مقاله به مناسبت روز کشف حجاب و نزدیکی سالگرد انقلاب سفید در ۱۷ دی ۱۳۵۶ به چاپ رسید. در این مقاله امام خمینی و مخالفان انقلاب سفید شاه، عوامل ارتجاع (مخالفت با تجدد جامعه و تمایل به اوضاع قدیمی) شمرده شده و امام خمینی مسئول خون‌های ریخته شده در واقعه پانزده خرداد دانسته شد. هدف از انتشار این مقاله را تخریب چهره امام خمینی و ایجاد اختلاف میان روحانیان سنتی که درگیری کمتری با حکومت پهلوی داشتند و روحانیان مخالف حکومت پهلوی دانسته‌اند. از دیگر زمینه‌ها و عوامل قیام ۱۹ دی، مرگ مشکوک سید مصطفی خمینی و همچنین فضای باز سیاسی دانسته شده که از اواسط سال ۱۳۵۵ در ایران آغاز شده بود. اوج قیام در عصر ۱۹ دی در قم رخ داد. معترضان شامل طلاب و بازاریان قم و نیز گروهی از بازاریان دانشگاهیان تهران بودند. حسین نوری همدانی که در آن زمان یکی از مدرسان و مجتهدان قم بود، در منزل خود برای معترضان سخنرانی کرد. جمعیت حاضر پس از سخنرانی به سمت

ضمیمه مقاومت

جنایتی دیگر از صهیونیست‌ها

فروپاشی سوریه و اعتراض علیه رژیم بشار اسد

اولین تجربه نویسندگی

● ریحانه خاوری - کارشناسی مدیریت اطلاعات

و کشورهای غربی تلقی شود که نشان‌دهنده استمرار حمایت روسیه از رژیم اسد است. این امر می‌تواند تلاش‌های مخالفان برای تغییر رژیم را تحت فشار قرار دهد و نشان دهد که اسد هنوز هم در صحنه سیاسی حاضر است.

مذاکرات درباره آینده سیاسی: سفر بشار اسد به مسکو احتمالاً شامل مذاکراتی درباره آینده سیاسی سوریه نیز خواهد بود. این مذاکرات می‌تواند شامل بحث درباره روندهای صلح، مشارکت گروه‌های مختلف در حکومت آینده و چگونگی مدیریت بحران‌های انسانی باشد.

چالش‌های امنیتی: با توجه به وضعیت امنیتی در سوریه، سفر اسد به مسکو ممکن است شامل گفتگوهایی درباره همکاری‌های نظامی و امنیتی باشد. روسیه به‌عنوان یک قدرت نظامی، می‌تواند نقش مهمی در تأمین امنیت و مقابله با تهدیدات تروریستی ایفا کند.

پیش‌بینی آینده سوریه با توجه به اینکه در برهه زمانی پیچیده و سختی قرار دارد و گروه‌های تروریستی در حال نابودی زیرساخت‌های این کشور هستند بسیار دشوار است؛ اما همانطور که رهبر معظم انقلاب حضرت خامنه‌ای فرمودند: جوانان غیور سوری برای بازپس‌گیری کشورشان از چنگال تروریسم بر می‌خیزند.

فروپاشی زیرساخت‌ها: جنگ باعث تخریب زیرساخت‌های اساسی کشور، از جمله بیمارستان‌ها، مدارس و تأسیسات آب و برق شد که پیامدهای انسانی و اقتصادی عمیقی داشت. ناگفته نماند که کشور همسایه سوریه در برهم زدن آرامش مردم این کشور و سقوط دولت بشار اسد و اکنون در جنایات صورت گرفته علیه شیعیان و علویان سوری نقش پررنگی داشته و دارد. سفر بشار اسد به مسکو بعد از سقوط دولت سوریه، موضوعی پیچیده و حساس است. در زیر به برخی از نکات کلیدی این سفر و پیامدهای آن اشاره می‌شود:

زمینه‌سازی برای بازسازی: پس از سقوط دولت سوریه، یکی از اهداف اصلی بشار اسد از سفر به مسکو می‌تواند جلب حمایت‌های اقتصادی و نظامی روسیه برای بازسازی کشور باشد. با توجه به ویرانی‌های گسترده ناشی از جنگ، نیاز به سرمایه‌گذاری و کمک‌های بین‌المللی برای بازسازی زیرساخت‌ها و تأمین نیازهای انسانی احساس می‌شود.

تقویت روابط استراتژیک: سفر به مسکو می‌تواند نشانه‌ای از تلاش اسد برای تقویت روابط استراتژیک با روسیه باشد. در شرایطی که دولت سوریه با چالش‌های داخلی و بین‌المللی مواجه است، حمایت روسیه به‌عنوان یک قدرت جهانی می‌تواند به تثبیت موقعیت او کمک کند.

پیام به مخالفان داخلی و خارجی: این سفر ممکن است به‌عنوان پیامی به مخالفان داخلی

سقوط سوریه به‌عنوان یک کشور به معنای فروپاشی ساختار سیاسی، اجتماعی و اقتصادی آن در سال‌های اخیر به ویژه از زمان آغاز جنگ داخلی در سال ۲۰۱۱ است. این جنگ که ابتدا به‌عنوان یک اعتراض مسالمت‌آمیز علیه رژیم بشار اسد آغاز شد، به سرعت به یک درگیری مسلحانه و سپس به یک جنگ چندجانبه تبدیل شد که در آن گروه‌های مختلف داخلی و خارجی درگیر شدند. عوامل متعددی در سقوط سوریه نقش داشته‌اند:

تبعیضات اجتماعی و اقتصادی: نارضایتی‌های گسترده از تبعیض‌های اقتصادی و اجتماعی در کشور، به ویژه در میان جوانان و اقلیت‌های قومی و مذهبی، یکی از دلایل اصلی آغاز اعتراضات بود.

سرکوب سیاسی رژیم اسد با استفاده از سرکوب شدید و خشونت علیه معترضان، به جای پاسخگویی به خواسته‌های مردم، تنش‌ها را تشدید کرد.

مداخله خارجی: مانند اسرائیل و ایالات متحده در کنار گروه‌های مخالف مختلف، وضعیت را پیچیده‌تر کرد و باعث شد جنگ به یک درگیری نیابتی تبدیل شود.

ظهور گروه‌های افراطی: در طول جنگ، گروه‌های افراطی مانند داعش، جبهه النصره و تحریرالشام توانستند از هرج و مرج موجود بهره‌برداری کنند و کنترل بخش‌هایی از کشور را به دست بگیرند.

انجمن اسلامی دانشگاه الزهرا (س) در صفحات مجازی:

صاحب امتیاز: انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه الزهرا (س)

مدیر مسئول: زهرا سعیدی

@anjoman_islami_alzahra

سردبیر: نرگس خطیب دماوندی

@anjomanalzahra

هیئت تحریریه: ریحانه صالحی‌فر - نرگس خطیب دماوندی - زهرا

شماره تماس: ۰۲۱۸۸۰۴۸۰۲۶ / ۰۹۱۱۲۸۰۵۷۲۶

تقی زاده - ریحانه زین‌الدینی - زهرا سادات حسینی - ریحانه خاوری

صفحه آرا: ریحانه زین‌الدینی